

JAVASLAT

1848-as honvédsírok Pomázon

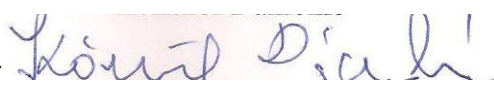
a Pomázi Települési Értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Könczöl Dánielné
(személy/intézmény/szervezet/vállalkozás)

Kelt: Pomáz, 2020. május 20.

a javaslattevő aláírása:

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve, címe:

Pomáz Barátai Társaság 2013 Pomáz, Jankovits Gyula utca 8

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: *Könczöl Dánielné*

Levelezési cím: *2013 Pomáz, Beniczki utca 24.*

Telefonszám: *+36-(26)- 326-250*

E-mail cím: *dretszek@gmail.com*

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: ***1848-as honvédsírok Pomázon***

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása: (csak egy jelölhető)

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	
-

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

Pomáz református, katolikus és nemesi temetők.

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

☒ települési

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

-Hol sírjaink domborulnak, Unokáink leborulnak. -

a javaslattevő aláírása:

Könczöl Dánielné

Március idusán Pomáz lakossága a városháza falán elhelyezett emléktábla előtt helyezi el az emlékezés virágait. Az ünnepséget követően zárandoklat indul a Kőhegyre, felidézve, hogy 1845 szeptemberében Petőfi Sándor, barátjának Wahot Sándornak társaságában, megszállt Pomázon és kirándult „ az iszonyú magas „ Kőhegyre.

A Református Tűrakör kezdeményezésére – néhány éve - az ünnep előestéjén felkeressük 48-as hőseink sírját, és emlékezve a szabadságharc dicsőséges napjaira – nemzetiszínű szalaggal kötjük át síremléküket. Pomáz 1848-ban 37 újoncot és 107 nemzetőrt állított ki a haza védelmére. A névsoruk nem maradt fenn, de temetőink, a családi és a közemlékezet, néhány fénykép és gyászjelentés, 172 esztendő távlatából is megőrzött néhány nevet, akiknek nemzetiszínű szalaggal átkötött síremléke mellett leróhatjuk tiszteletünket. Ezekre a sírokra a Nemzeti Sírkert részeként tekintünk:

Gyöngyöshalászi Takách Mihály /1831-1919/ uradalmi intéző gyermeke. Apja, mint areformátus egyházközség presbitere, az Áprilisi törvények hatására, elsőként javasolta a kettős gondnoki rendszer megszüntetését, mivel „az egyenlőség kimondatott”. Fia, alig 17 évesen vonult be a nemzeti honvédseregbe „kötelezett”-ként. Tűzértségi kiképzést kapott. Mint honvédtűzér – tűzmester, részt vett az északi hadjáratban, a bányavárosok felszabadításában. Selmezbányánál sebesülést szerzett. Mint azt a Borovszky-féle vármegye történetében is olvashatjuk, küzdött a Branyiszkó hágó meghódításáért, a kápolnai, az isaszegi, a hatvani, és a váci csatákban. A szabadságharc bukása után visszatért Pomázra, családot alapított. Élete utolsó éveiben a fővárosban élt, de sírja a pomázi református temető családi parcellájában van. Itt élő leszármazottja nincs, de sírhelyét védettként kegyelettel őrzi a református közösség.

Mares István /1818-1855/ uradalmi intéző, a református egyházközség gondnoka. 1848-ban „kötelezettként” vonult be és - amint a Haynau-féle közigazgatási jegyzékben olvasható – „jó honvédként” szolgált. Nem maradt fenn, hogy mely csatákban vett részt, csupán az, hogy híven szolgálta a hazát. Közvetett forrás alapján tudható, hogy a család híve volt Kossuth politikájának, lelkesedett a reformkor eszméi iránt. A szabadságharc bukása után visszatért Pomázra. Betegségben halt meg. Családot nem alapított, hamvai szüleinek védett családi kriptájában pihennek a református temetőben.

Göböl László /1830-1907/ a helyi református lelkész testvéröccse, 48-as honvédfőhadnagy, nevét a helyi emlékezet, gyászjelentés és egy fénykép őrizte meg. Fennmaradt, hogy később alapított családjában szívesen mesélték az unokáknak, hogy a császáriak fogságába kerülve hogyan szökött meg, mivel feje kifért az ablakrácsra, s napokig a hely közelében bujkálva a falu lakossága látta el élelemmel. / A falu neve sajnos nem maradt fenn./ A szabadságharc bukása után rejtőzködni kényszerült, s amikor a református templom tornyában talált rejtekhelyet, a torony ablakából nézte végig, hogyan kutatják át a házukat az üldözői. Pomázon telepedett le, megházasodott, de utódai nincsenek, a rokonsága külföldön él, sírját védettként őrzi egyházközségünk.

Szentandrás Andreánszky Zsigmond /1830-1884/ 48-as honvédtűzér – tűzmester. – A szabadságharc bukása után bujdosni kényszerült, majd a Helytartótanács technikai osztályán szolgált, jegyző, aljegyző, 1877-ben Pest városának törvényhatósági tanácsnoka lett, 1884-

a javaslattevő aláírása:

ben betegségben halt meg. Munkatársai méltóképpen búcsúztak tőle, nekrológját megőrizte az utókor. Hamvait István nevű unokája hozta Pomázra, amikor a kitelepítést követően családjával Pomázra költözött. Családi kriptájukon megörökítették, hogy Szentandrás Andreánszky Zsigmond 48-as honvéd ebben a sírban talált örök nyugalomra.

Mrazek József /1821-1895/ sírja a Vróczy úti katolikus temetőben, a Rabel kriptá szomszédságában van, rajta a felirat : „48-as honvéd”. Csupán személyi adatai ismertek. Nemzetiszínű szalaggal átkötött sírköve jelzi, hogy védett.

A március 14-i temetőlátogatás alkalmával Fáy Ignác sírját is hasonlóképpen megjelöljük, emlékezve arra, hogy amikor 1848 májusában országos gyűjtés indult a szabadságharc katonái számára , - 400 akó /közel 215 hl ! / bort ajánlott meg a katonaság ellátására. Ebben a Wattay család számára elkülönített temetőben évszázados hársfa és tiszafák árnyékában, szépen faragott és családi címerrel díszített sírkövek társaságában alussza örök álmát két testvér: **Wattay Lajos (1819-1899)** nemzetőrszázados és **Wattay János (1822-1892)** negyvennyolcas honvéd is.

Legyen áldott hőseink emléke!

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Pomáz lakossága és több pomázi civilszervezet, így a Református Túrakör, a Pomáz Barátai Társaság is részt vesz ezeken az ünnepségeken. A temetői megemlékezés a Túrakör kezdeményezése volt több évvel ezelőtt, amikor a helytörténeti kutatások eredményeként fény derült az itt nyugvó szabadságharcos katonák nyughelyére. Ezek az ünnepségek, a sírok ápolása az ifjúság számára is fontos tényezői a hazaszeretetre nevelésnek.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források stb.)

Források:

- gyászjelentések,
- Tóth Ferenc: *Pomáz történeti forrásai I. : Az 1848- 49-es forradalom és szabadságharc pomázi vonatkozásai* 65-66 oldal,
- Nagy Iván: *A magyar nemesi családok története : a Takách család,*
- Adatközlő Kovrik Bence: *Göböl Lászlóról,*
- *a Pomáz –Csobánkai Református Társegyházközség kéziratára.*
- *Budapesti Hírlap, 1884. augusztus (4. évfolyam, 211-241. szám)1884-08-29 / 239. szám*
- *Ország-Világ, 1884 (5. évfolyam, 27-52. szám)1884-08-30 / 35. szám*
- *Vasárnapi Ujság – 18849. Tárczacikkek; napi érdekű közlemények; vegyesek A londoni kísértet 559. oldal*
- *Pesti Hírlap, 1884. augusztus (6. évfolyam, 211-241. szám)1884-08-30 / 240. szám*
- *A Hon, 1870. augusztus (8. évfolyam, 176-206. szám)1870-08-11 / 186. szám*
- *A Hon, 1872. június (10. évfolyam, 125-149. szám)1872-06-04 / 127. szám*

a javaslattevő aláírása:

- *Budapesti Hírlap, 1884. augusztus (4. évfolyam, 211-241. szám)1884-08-29 / 239. szám*
- *Ország-Világ, 1884 (5. évfolyam, 27-52. szám)1884-08-30 / 35. szám*
- *Pesti Hírlap, 1884. augusztus (6. évfolyam, 211-241. szám)1884-08-30 / 240. szám*
- *Budapesti Közlöny, 1867. november (1. évfolyam, 194-218. szám)1867-11-01 / 194. szám*
- *A Hon, 1872. június (10. évfolyam, 125-149. szám)1872-06-04 / 127. szám*

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe (ha van):

.....

Kelt: Pomáz 2020. május 20.

a javaslattevő aláírása:

Körmöczi D. L.

III. KÖTELEZŐ MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet: Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális- dokumentációja

*gyöngyöshalászi Takách Mihály sírja
a pomázi református temetőben*

Mares István sírja a pomázi református temetőben

Göböl László sírja a pomázi református temetőben

Göböl László (a kép Mattyók család tulajdona)

a javaslattevő aláírása:

Köszönettel

szentandrási Andreánszky Zsigmond sírja
a pomázi katolikus temetőben

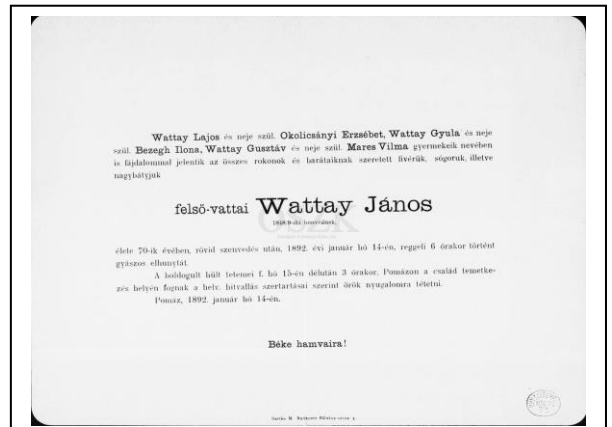
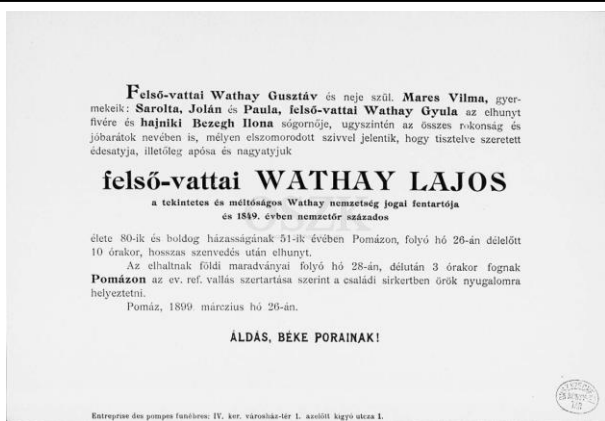
Mrázek József sírja a pomázi katolikus temetőben

Fáy Ignác sírja a pomázi nemesi temetőben

felső-vattai Wattay Lajos és Wattay János nyughelye
a pomázi nemesi temetőben

a javaslattevő aláírása: *Körmöczy Dóra*

Csoportkép 1898-ból/?/ - A második sorban balra a harmadik Göböl László, középen Takách Mihály ?/ katonai egyenruhában

2. sz. melléklet: A Htv. 1. § (1) bekezdés i) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

3.sz. melléklet: A javaslathoz csatolt fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

Csatolt képek: (képek készítője Nagy Géza)

 Andreanszky_sir2.jpg	JPG fájl	710 KB
 AndreánszkyZsigmond_gyaszjelentes188...	JPG fájl	145 KB
 Gobol_Laszlo_gyaszjelentes.jpg	JPG fájl	81 KB
 Gobol_Laszlo_huszar.jpg	JPG fájl	66 KB
 Gobol_sir.JPG	JPG fájl	576 KB
 Mares_sir.JPG	JPG fájl	1 273 KB
 Mrizeklozsef_48-as_sir2.jpg	JPG fájl	103 KB
 Takach_sir.JPG	JPG fájl	630 KB
 WathayLajos_gyaszjelento_1899.jpg	JPG fájl	107 KB
 WattayJanos_gyaszjelento_1892.jpg	JPG fájl	90 KB

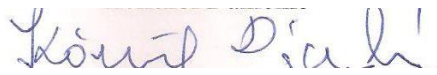
a javaslattevő aláírása:

Körmöczy László

Nyilatkozat

Alulírott, **Könczöl Dánielné** nyilatkozom, hogy a Javaslat a „**1848-as honvédsírok Pomázon**” Pomázi Települési Értéktárba történő felvételéhez című adatlap, valamint annak mellékletét képező, a javaslatban szereplő nemzeti értékről készített fotók / multimédiás anyagok a magyar nemzeti értékek és hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelet alapján feladattal felruházott szervezetek által térítésmentesen felhasználhatók. Tudomásul veszem, hogy ez a nyilatkozatom nem visszavonható.

Pomáz, 2020.év május 20.

aláírás

a javaslattevő aláírása: